

تصاویر/نمایش عروسکی در عصر قاجار

۱۴ مرداد ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۳۲

خیمه شب بازی یا نمایش عروسکی در عصر قاجار یکی از سرگرمی‌های مشترک بین اعیان و مردم بود که بویژه در اعیاد و جشن‌های عمومی طرفداران بسیاری داشت.

، خیمه شب‌بازی در اصل گونه از نمایش عروسکی است که در گذشته در اتاقکی پارچه‌ای توسط شخصی به نام خیمه‌گردان به طوری که خودش دیده نشود، اجرا می‌شد. خیمه‌گردان با بند و نخ‌هایی که عروسک را به آن آویزان می‌کرد به همراه یک داستان، عروسک‌ها را به حرف، سخن، آواز و صدا، وامی‌داشت. در خیمه شب بازی یک یا دو راوی (مرشد) با نواختن تنبک، کمانچه، گفتگو با عروسک‌ها و خطاب قرار دادن تماشاگران داستان‌ها را روایت می‌کنند.

گردانندگان یک نمایش خیمه‌شب بازی دست کم دو نفر بودند، یکی مرشد که در حقیقت همه کاره خیمه‌شب بازی بود، هم ضرب می‌نواخت و هم آواز می‌خواند و هم کنار خیمه می‌نشست و با عروسک‌ها به گفتگو می‌پرداخت و دیگری عروسک‌گردان یا نمایش‌گردان که به وسیله نخ‌ها، عروسک‌ها را به حرکت در می‌آورد و به جای آن‌ها حرف می‌زد. او برای این کار معمولاً سوت سوتکی به نام صفیر در دهان می‌گذاشت و برای همین صدای عروسک‌های خیمه‌شب بازی بسیار زیر و برای تماشاگران نامفهوم می‌نمود. از این رو مرشد در ضمن سوال و جواب همیشه حرف‌های عروسک را تکرار می‌کرد تا تماشاگران را به موضوع نمایش جلب کند و این گویه واگویه از ارکان نمایش محسوب می‌شد. خیمه‌شب بازی پیشتر در خانه‌های اعیان و اشراف و در مراسم‌هایی مثل عروسی و مولودی برگزار می‌شد اما در اواخر عصر قاجار مردم در اعیاد و جشن‌های عمومی و بعدها در قهوه‌خانه‌ها، میادین اصلی شهر یا روستا به تماشای خیمه شب بازی می‌نشستند. دو عکسی که در زیر مشاهده می‌کنید از عکاس ناشناس، عروسک‌ها و عروسک‌گردانان یک خیمه شب بازی در عصر قاجار را نشان می‌دهد.

منبع:

فرادید

